ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ

ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 94)

18 ਜਨਵਰੀ, 2019

[ਐੱਸ. ਏ. ਬੋਬਡੇ, ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸਜ਼ਾ/ਸਜ਼ਾ-ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਤੱਥਾਂ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਯੂ/ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦੀ ਸਜ਼ਾ। 302, 363, 366 ਅਤੇ 376 (2) (i) ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਅਪੀਲ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਃ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ' ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਗਏ 'ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ-ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮੈਨਹੋਲ ਵਰਕਰ ਹੈ-ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, s ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। 354(3) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ-ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ-ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ 25 ਸਾਲ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ-ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ss. 302, 363, 366 ਅਤੇ 376 (2) (i)-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 - s.354 (3)।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ

ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ' ਮੇਲਾ 'ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੱਲ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੱਤ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲੱਤ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਵਾਲੀ ਲਾਸ਼ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ 9 ਵਜੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀਃ 00 ਪੀ. ਐੱਮ. ਪੀਲੇ ਫਰੌਕ ਪਾਈ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ' ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ 'ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 10-11] [265-C-G]

1.2 ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮੈਨਹੋਲ ਵਰਕਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ' ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ 'ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦੇ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 14] [269-ਸੀ-ਐੱਫ]

ਮੁਕੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ NCT) ਅਤੇ Ors. (2017) 6 SCC 1 – ਵੱਖਰਾ।

ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 684; ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2008) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 767; ਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2012) 5 ਐੱਸਸੀਸੀ 766; ਸੇਲਵਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2014) 12 ਐੱਸਸੀਸੀ 274; ਤੱਤੂ ਲੋਧੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2016) 9 ਐੱਸਸੀਸੀ 675; ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2014) 5 ਐੱਸਸੀਸੀ 353; ਅਨਿਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2014) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 69 - ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(1980) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 684	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 12
[2008] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ.93	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[2012] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 696	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
(2014) 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 274	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[2016] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 561	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪਰਾ 13
[2014] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 212	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[2014] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 34	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[2017] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1	ਵਿਸ਼ੇਸ਼	ਪੈਰਾ 14

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 94.

2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 798 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 25.06.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਪ੍ਰਾਂਜਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਡਾ. ਸੰਜੇ ਗੁਪਤਾ, ਯਸ਼ ਐੱਸ. ਵਿਜੈ, ਡਾ. ਸੁਸ਼ੀਲ ਬਲਵਾੜਾ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਬੀ. ਐੱਨ. ਦੂਬੇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ, ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ No.798 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਮਿਤੀ 25.06.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 302,363,366 ਅਤੇ 376 (2) (ਆਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

3. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ, ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਛੁਨੂੰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਨਾਲ 03.02.2013 ਉੱਤੇ 'ਮੇਲੇ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 'ਮੇਲੇ' ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਰਿੰਦਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ, ਜੋ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਗਈ ਸੀ, ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਮਿਤ ਮੌਰੀਆ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੱਤ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ' ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਲੱਤ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ 'ਦੁਸਹਿਰਾ ਮੈਦਾਨ', ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਰ ਰਹਿਤ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੱਬੀ ਲੱਤ 100 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿਜੀ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੰਤੜੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ Ex.P8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 363,366,376 (2) (ਆਈ) ਅਤੇ 302 ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ 6 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤੌਰ' ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ, ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜ੍ਹਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹੈ,' ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ 'ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 363,366,376 (2) (ਆਈ) ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (Cr.PC) ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 2013 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ No.798 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੈਫਰੈਂਸ No.05/2013 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ No.798 2013 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਮਿਤੀ 25.06.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

5. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

6. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੀ 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (2) ਅਤੇ 354 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਅਤੇ 235 (2) ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

7. ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਏ ਗਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਘਾਟ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਰਗੇ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਭੋਪਾਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕਾਤਯਾਨੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ।

8. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਵੀ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜ੍ਹਕੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਫਰੌਕ ਪਾਏ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹੈ, ਇਹ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

10. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

11. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ' ਮੇਲਾ 'ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1-ਅਮਿਤ ਮੋਰੀਆ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੱਲ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੱਤ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲੱਤ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਵਾਲੀ ਲਾਸ਼ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਆਬਿਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 9 ਵਜੇ 03.02.2013 ਉੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀਃ 00 ਪੀ. ਐੱਮ. ਪੀਲੇ ਫਰੌਕ ਪਾਈ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ' ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ 'ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

12. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ Cr.PC ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ

ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਉਲਟ, ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

13. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 2 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ 92 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈਃ

“92. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲੱਭ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਸਾਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਕਲਪਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 14

ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ”

ਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 3 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 37,38 ਅਤੇ 39 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

“37. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਦਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2008) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 767 ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਪਰ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

38. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਮਰਾਜ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2010) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 573, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

39. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ”

ਸੇਲਵਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 4 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਿਨਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਤੱਤੂ ਲੋਧੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 5 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ

ਲੜਕੀ ਦੇ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 6 ਦਾ ਕੇਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 35 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨਿਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 7 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

36. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 235 (2) ਤੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ, ਯਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਦੇ ਕੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। "

14. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ (ਐੱਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ। [ਨਿਰਭਯਾ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ] ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕੇਸ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ (ਉੱਪਰ) ਦਾ ਕੇਸ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਮਰਦ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ

ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਮੁਕੇਸ਼ ਉਸੇ ਰਾਤ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ, ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਆਦਿ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮੈਨਹੋਲ ਵਰਕਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ ਉੱਤੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate